

פניני הרמק

יו"ל ע"י "קהילת הרמה" בירושלים עיה"ק תובכ"א
שע"י יוצאי ישיבה הרמה דלונדון יצ"ו

זמני עיה"ק ירושלים תובכ"א

הדלה"נ - 4:58 / צאת השבת אר"ת - 6:51

בנשיאות עט"ר מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

מפניני רבינו:

לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת. (לה. ג.), אפשר להזהיר בא
שלא יחלל שבת במלאכת המשכן מחמת גודל ההתלהבות להשראת
השכינה בישראל, ילמדו מזה כי גם אלה אשר בוערת בהם אש קודש לקנא
קנאת ה' ולקדש שם שמים, יהיו נזהרים שלא לעבור גדרי ההלכה, הן בין
אדם למקום הן בין אדם לחבירו.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"ב)

ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור
למטה יהודה. (לה. ל.), נאמר כאן שבחירתו של בצלאל משום רמו שמו
בצל-קל, פירוש שלא נבחר משום מומחיותו במלאכה הנצרכת למשכן
היותו אומן בהנדסה ואריגה, אלא מפני היותו דבוק בצלו של הקב"ה צדיק
תמים וחכם לב, ובזכות אבותיו, חור שמסר נפשו על כבוד שמים. והוא
שנאמר ראו קרא ה' וגו', התבוננו לדעת כי לא בכשרונות עולמיים בונים
את המשכן, אלא במעלה וזכות.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

* * *

פניני הפרשה:

ויעש את שמן המשחה קדש ואת קטרת הסמים טהור מעשה רקח. (לו.
כט.), הדברים צריכים ביאור מה הכוונה בזה, ששמן המשחה נעשה 'קדוש'
וקטורת הסמים 'טהור'? ופירש מהרי"ל דיסקין זיע"א דר"ל דהנה המשכן
וכל כליו נתקדשו בשמן המשחה אבל שמן המשחה לא היה במה לקדש

אותו אם לא בכוונתו לקדושה בעת עשייתו שיהי' קדוש ושיקדש אחרים, וזהו פי' מ"ש "ויעש את שמן המשחה קודש". ומה שכתב "ואת קטורת הסמים טהור", פי' גם את הקטורת עשה בטהרה כאילו כבר קודש הוא דזה וזה הן השמן והן הקטורת אין מקבלין טומאה כלל דלאו אוכל הוא, כי אם ע"י חיבת הקודש שהיא מכשרתו לקבל טומאה, אעפ"י כ נזהר בטהרתה בעת העשייה והבאת הסמים אעפ"י שעדיין לא הי' קודש כאלו כבר פי' קודש ודו"ק.

(מהרי"ל דיסקין עה"ת)

ויעש את הכיור נחושת ואת כנו נחושת במראות הצובאת וגו'. (לח. ח.). כתב הטור: ...ויש מפרשים מושב זקנים דלכך נעשה הכיור ממראות, לפי שכהן המקריב קרבנה של אשה היה צריך להקריבו לשמה ואסור להסתכל בפניה, ולכך נעשה הכיור כמו מראה והאשה עומדת אצל הכיור ומסתכלת בו והכהן מסתכל בכיור ומכירה ומקריב קרבנה לשמה עכ"ל, והדברים מחודשים.

(פירוש הטור הארוך עה"ת)

* * *

קול רבינו [מאמרי השקפה ומוסר]:

מאמר "רחמנא ליבא בעי"

[מתוך ספר בית אב שיחות החדש – נאמר בשנת תשמ"ט]

מנשה ירבעם ואחאב. ואיתא בגמרא (דף קג:) שהיו אריות בתורה, ושם בגמ': "תנו רבנן מנשה היה שונה חמשים וחמשה פנים בתורת כהנים כנגד שני מלכותו אחאב שמנים וחמשה ירבעם מאה ושלושה". ושם ברש"י על מנשה חמשים וחמשה כנגד ימי חייו, ספר ויקרא היה מחדש בו בכל שנה ושנה ודורשו מפלפולו, ועוד שם (דף קב.) לגבי ירבעם עה"פ "וימצא אותו אחיה השילוני הנביא בדרך והוא מתכסה בשלמה חדשה ושניהם לבדם בשדה מאי בשלמה חדשה אמר רב נחמן

עשרות פעמים נזכר בפרשיות המשכן ענין חכמת לב. וכבר כתב הרמב"ן (דברים ט. ח.) בטעם למה חזרה התורה כ"כ הרבה פעמים איסור עבודה זרה, כדי להגיד חומר הדבר. כמו כן נוכל לדון מזה כמה חשובה חכמת לב להקמת המשכן שהוא מקום השראת השכינה בישראל, ואם כי כבר דברנו בזה כמה בחינות, יש להסביר הדבר עוד.

הנה איתא במשנה דסנהדרין (דף צ.) ג' מלכים וד' הדיוטים אין להם חלק לעוה"ב, והג' מלכים הם

כשלמה חדשה מה שלמה חדשה אין בה שום דופי אף תורתו של ירבעם לא היה בה שום דופי [פירש"י גמגום בגמ' ד"א שלמה חדשה שחידשו דברים שלא שמעה און מעולם מאי ושניהם לבדם בשדה אמר רב יהודה אמר רב שכל תלמידי חכמים דומין לפניהם כעשבי השדה" ע"כ, והלא יפלא איך נעשה כזה שאדירי תורה אלה נהיו רשעים גמורים, וירבעם נאמר עליו חטא והחטיא את הרבים, תורתם מה היתה עליה?

ועד כמה היה ירבעם מוחזק כצדיק, איתא שם בגמרא (דף קא:): "ויועץ המלך ויעש שני עגלי זהב ויאמר אליהם כו' הנה אלהיך ישראל כו' מאי ויועץ אמר רבי יהודה שהושיב רשע אצל צדיק [פירש"י: ואומר להם להעמיד להם צלם אחד בבית אל ואחד בדרך הסכימו עמו] אמר להו חתמיתו על כל דעבידנא כו' כל דאמינא לכו עבידתו אמרו ליה היך אפילו למפלח לעבודת כוכבים אמר ליה צדיק ח"ו אמר ליה רשע לצדיק [שבודאי רשע זה היה גם כן נדמה כצדיק ות"ח] ס"ד דגברא כירבעם פלח לעבודת כוכבים [פירש"י: וכך היה מטעה רשע לצדיק עד שהיו כולן חתומים שהן היו רוצים ושוב לא היו יכולים לחזור בהן] כו' ואף אחיה השילוני טעה וחתם דהא יהוא צדיקא רבה הוה כו' חותמו של אחיה השילוני ראה וטעה", יעוי"ש - וגלגל חוזר הוא בעולם!! ועדיין אנו צריכים למודעה, תורתו של ירבעם מה עלתה בה ואיך לא הצילתו.

ואמנם חז"ל בגמ' מגלים לנו גדר הדבר, וכדאיתא שם (דף קו:): לגבי דואג ואחיתופל שהם מן הדיוטים שעליהם נאמר במשנה שאין להם חלק לעוה"ב אע"פ שגדולי עולם היו, "א"ר ארבע מאה בעיי" בעו דואג ואחיתופל במגדל הפורח באויר [עי' פרש"י כמה פשטים במה מדובר] ולא איפשט להו חד אמר רבא רבותא למבעי בעיי בשני דרב יהודה כולי תנויי בנזיקין ואנן קא מתנינן טובא בעוקצין וכי הוה מטי רב יהודה אשה שכובשת ירק בקדירה - משנה בטרהרות - ואמרי לה זיתים שכבשן בטרפיהן טהורים אמר הויות דרב ושמואל קא חזינא הכא [פירש"י: דלא הוה ידע מאי טעמא הן טהורין] ואנן קא מתנינן בעוקצין תלת סרי מתיבתא ורב יהודה שליף מסאני ואתא מטרא ואנן צוחינן וליכא דמשגח בן אלא הקב"ה ליבא בעי דכתיב וה' יראה ללבב אמר רב משרשיא דואג ואחיתופל לא [הוון] סברי

שמעתא מתקיף לה מר זוטרא מאן דכתיב ביה איה סופר איה שוקל איה סופר את המגדלים ואת אמרת לא הוון סברי שמעתא אלא דלא הוה סלקא להו שמעתא אליבא דהלכתא דכתיב סוד ה' ליראיו", והיינו כדאיתא בגיטין (דף ו:ו) שהקב"ה מגלה להו סוד לכוין דברים לאמיתן.

גילו לנו חז"ל בזה מה היה חסרון בתורתן של דואג ואחיתופל, שהיה חסר להם גלוי סוד האמת חכמת הלב בתורה, ורחמנא ליבא בעי, התורה מפיו של הקב"ה היא - ד' יתן חכמה. וכבר איתא בברכות (דף נה.) שאין הקב"ה נותן חכמה אלא לחכמי לב דיהיב חכמה לחכמיין, ובלב כל חכם לב נתתי חכמה, היא התורה של גילוי סוד ליראיו אשר הקב"ה יראה ללבב.

גדר הדבר, שמה ששיג בשכלו ופולולו לבד הוא כמו "מגדל הפורח באויר" ואין התורה נבלעת בתוכו של אדם, ומה יועילו כל ד' מאות בעי אם לבו כל עמם ולא מתקיים בו כתבם על לוח לבך, אין הקב"ה משגח בו לגלות לו סוד האמיתי ושאני בשניה דרב יהודה שמה שלמדו היו בפנימיות והכרת אמת וטהרת לב, וע"כ כד שליף נעלי אתו מיטרא [ואולי מרומז זה במש"א אשה שכבשה ירק, דאיתא שם שאע"פ שהעלים היוצאים בהם טמא אין הירק טמא, ומבואר שם הטעם בברטנורא מפני שהעלים היוצאים, רק למראה עינים הם ואין חשובים כגוף הירק הכבוש בקדירה, למימר מה שהוא למראה עין בעלמא אינו כלום כי חסר השורש הכבוש בלב].

וכן יש להבין כוונת הגמרא בהא דירבעם שהיה בשדה, ופירש מהר"ל כי יש תורה נמשלה כשדה ויש ככרם, כי תורה של שדה הוא הגלוי לבד בלתי הפנימיות אבל תורה של כרם הוא עם הפנימיות [יל"פ כענבים שיש בהם תוך ופנים], כן י"ל שהיתה תורת ירבעם בפלפול רב רק מן השפה ולחוץ, והיו כל ת"ח לפניו כעשבי השדה שדימה שכן תורת כל ת"ח, וכן מה שאמר שם שהיתה התורה כשמלה חדשה, כשמלה שהיא רק כסוי חיצון בלתי לב, ועי"ז אמר תורה שלא שמעתן אוון, חידושי תורות חדשות שאין להם שורש ואינם לאמיתה של תורה אע"פ שלמראית עין אין בהם דופי ולא היה אפשר להפריך פלפוליו, פלפולי סרק, כמו שאהרן הכהן לא היה לו פתחון פה נגד הער"ר שהוכיחו צדקתם

כשמגיע לפרשת דרכים אינו יודע איך יהלך עד אור הבקר, הוא אור התורה, ושם בגמ' שזהו כוון שמעתא אליבא דהלכתא אז ידע אנה ילך בפרשת דרכים שלא יטעה. וכבר איתא במגילה (דף ו:): יגעת מצאת הוא פלפולא, אבל לאוקמיה גירסא סיעתא דשמיא, רק מי שזוכה לס"ד, לגלוי סוד האמת של הקב"ה הוא ילך בטח בפרשת דרכים, וד' יראה ללבב כאמור, וזה שאנו מתפללים פתח לבי בתורתך, שנזכה לחכמת לב, אז ד' יתן חכמה, היא השראת השכינה כמו שהיתה אז במשכן ובמקדש כן הוא היום לפי מהות עסק התורה שנאמר שנים שעוסקים וכו' שכינה שרויה ביניהם, ואפילו אחד כדאיתא שם, כי רחמנא ליבא בעי, טהרת הלב לתורה.

בפלפולם לעשות העגל, אע"פ שידע שאין זה אמת.

בתורה כזו בלי לב אפשר לחטוא ולהחטיא הרבים ואין לו חלק לעוה"ב, אלא צריך שהתורה תהא בו מתך הכרת אמת להרגיש אמיתה, וכמש"כ מרן החזו"א באמונה ובטחון וצ"ל (פרק ג) שיהיה הדין ולב הדיין אחד, וכמש"כ שם שהעמל בתורה לזכות נפשו וכו' הרגש של טהרה וקדושה ולטעת בקרב לב עמוק גיעול נפש להוללות וכו' ומוסרי כליותיו ייסרוהו לדעת כי לכך נוצר ע"כ.

כי נר מצוה ותורה אור, יעוי' בסוטה (דף כא.) דמי שמהלך בדרך ע"י מצוה ניצול מברקנים, אבל